

Susreti pedagoga

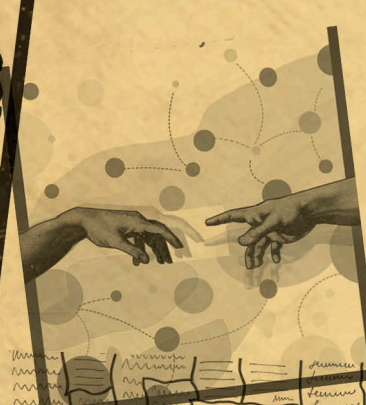
NACIONALNI NAUČNI SKUP

7. maj 2022.

OBRAZOVANJE U VREME KRIZE I KAKO DALJE

Zbornik radova

GLUVI TELEFONI

1838

Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet,
Institut za pedagogiju i andragogiju
Pedagoško društvo Srbije

Susreti pedagoga
Nacionalni naučni skup:
Obrazovanje u vreme krize i kako dalje
7. maj 2022, Beograd

Zbornik radova

Izdavači

Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet,
Institut za pedagogiju i andragogiju
Čika Ljubina 18-20, Beograd

Pedagoško društvo Srbije
Terazije 26, Beograd

Za izdavača

Prof. dr Jovan Miljković
Maja Vračar

Urednici

Prof. dr Živka Krnjaja
Doc. dr Mirjana Senić Ružić
Doc. dr Zorica Milošević

Recenzenti saopštenja

Prof. dr Radovan Antonijević
Doc. dr Saša Dubljanin
Prof. dr Emina Hebib
Prof. dr Aleksandra Ilić Rajković
Prof. dr Branislava Knežić
Prof. dr Živka Krnjaja
Doc. dr Bojan Ljujić
Prof. dr Nataša Matović
Doc. dr Vladeta Milin
Doc. dr Zorica Milošević
Doc. dr Lidija Miškeljin
Doc. dr Nataša Nikolić

Prof. dr Violeta Orlović Lovren
Prof. dr Dragana Pavlović Breneselović
Prof. dr Aleksandra Pejatović
Prof. dr Katarina Popović
Prof. dr Lidija Radulović
Doc. dr Mirjana Senić Ružić
Prof. dr Vera Spasenović
Doc. dr Milan Stančić
Doc. dr Zorica Šaljić
Prof. dr Aleksandar Tadić
Prof. dr Jelena Vranješević

Priprema za štampu i prelom

Dosije studio, Beograd
Doc. dr Mirjana Senić Ružić

Dizajn korica

Nikola Cvetković
Studenti pedagogije

Naslovna strana Zbornika kreirana je od radova pristiglih na „Sajam ideja“. Zahvaljujemo se svima koji su se odazvali na javni poziv i dostavili vizuelna rešenja za izgled Zbornika.

Izdavanje Zbornika finansirano je sredstvima Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

ISBN 978-86-80712-45-1

Odeljenje za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Pedagoško društvo Srbije organizovali su u okviru Susreta pedagoga nacionalni naučni skup sa temom „Obrazovanje u vreme krize i kako dalje“. Cilj skupa bio je da se analizira funkcionisanje sistema i prakse vaspitanja i obrazovanja u vreme krize i sagleda kroz različite nivoe obrazovanja i perspektive različitih učesnika vaspitno obrazovnog procesa, kako bi se razmotrilo prevazilaženje učenih teškoća.

Susreti pedagoga
Nacionalni naučni skup
7. maj 2022, Beograd

Obrazovanje u vreme krize
i kako dalje

Zbornik radova

Urednici
Prof. dr Živka Krnjaja
Doc. dr Mirjana Senić Ružić
Doc. dr Zorica Milošević

BEOGRAD • 2022.

Programski odbor skupa

dr Radovan Antonijević, redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Miomir Despotović, redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Živka Krnjaja, redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Violeta Orlović Lovren, redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Kristinka Ovesni, redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Dragana Pavlović Breneselović, redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Aleksandra Pejatović, redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Vera Spasenović, redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Jelena Vranješević, redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Nataša Vujisić Živković, redovni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Biljana Bodroški Spariosu, vanredni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Emina Hebib, vanredni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Aleksandra Ilić Rajković, vanredni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Nataša Matović, vanredni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Jovan Miljković, vanredni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Lidija Radulović, vanredni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Milan Stančić, vanredni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Aleksandar Tadić, vanredni profesor, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Saša Dubljanin, docent, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Ivana Jeremić, docent, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Vladeta Milin, docent, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Lidija Miškeljin, docent, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Nataša Nikolić, docent, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Mirjana Senić Ružić, docent, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
dr Zorica Šaljić, docent, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Maja Vračar, predsednica Pedagoškog društva Srbije
Biljana Radosavljević, potpredsednica Pedagoškog društva Srbije
Nataša Stojanović, Pedagoško društvo Srbije
Nevenka Kraguljac, Pedagoško društvo Srbije

Organizacioni odbor skupa

Nevena Mitranić, asistent, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Luka Nikolić, asistent, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Dragana Purešević, asistent, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Ivana Pantić, istraživač-saradnik, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Jelena Stojković, istraživač-saradnik, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Jelena Sekulić, istraživač-pripravnik, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Đurđa Maksimović, doktorand, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Marija Stanišić, doktorand, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Saška Milovanović, sekretar Pedagoškog društva Srbije
Aleksa Eremija, tehnički urednik, urednik sajta Pedagoškog društva Srbije
Vesna Bogičević, Pedagoško društvo Srbije
Dušica Čolaković, Pedagoško društvo Srbije
Tijana Đokić, Pedagoško društvo Srbije
Marijana Grbić, Pedagoško društvo Srbije
Irena Mučibabić, Pedagoško društvo Srbije
Aleksandra Petković, Pedagoško društvo Srbije
Mirjana Tomić, Pedagoško društvo Srbije
Nataša Veselinović, Pedagoško društvo Srbije
Bojana Milosavljević, student master studija, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Jovana Petrović, student master studija, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Tanja Teodosić, student master studija, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet
Klub studenata pedagogije, Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet

GRUPNI OBLIK NASTAVNOG RADA U USLOVIMA PANDEMIJE COVID-19¹

Jelena S. Medar²
Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

Marija S. Ratković³
Institut za pedagoška istraživanja, Beograd

Apstrakt

Imajući na umu značaj grupnog oblika nastavnog rada za socijalizaciju i akademsko postignuće učenika, uviđa se potreba za istraživanjem njegove primene u uslovima pandemije COVID-19. Cilj istraživanja je ispitati učestalost primene grupnog oblika nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19. Uzorak istraživanja činili su nastavnici osnovnih i srednjih škola ($N=101$). Tehnikom anketiranja i skaliranja, putem onlajn upitnika, prikupljeni su podaci koji su potom obrađeni primenom kvantitativnog i kvalitativnog pristupa. Rezultati istraživanja ukazuju na to da grupni oblik nastavnog rada nije dominantan oblik nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19. Pritom, grupni oblik nastavnog rada zastupljeniji je u uslovima realizacije nastave kroz neposredan rad u školi u odnosu na realizaciju nastave na daljinu. Faktori koji utiču na odluku nastavnika da li će primeniti grupni oblik nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19 u najvećoj meri se tiču motivisanosti učenika za rad u grupi, rasipanja učenika tokom pandemije i dostupnosti digitalnih resursa. Zaključuje se da je kontekst pandemije COVID-19 doprineo smanjenju učestalosti primene grupnog oblika nastavnog rada ispitivanih nastavnika. Nastavnicima je neophodno pružiti podršku u vidu stručnog usavršavanja u oblasti primene grupnog oblika nastavnog rada u uslovima nastave na daljinu.

Ključne reči: grupni oblik nastavnog rada, nastava na daljinu, nastava kroz neposredan rad u školi, pandemija COVID-19.

Uvod

Nakon proglašenja pandemije COVID-19, Vlada Republike Srbije usvojila je mere u cilju sprečavanja širenja virusa i obezbeđivanja kontinuiteta obrazovanja koje se, između ostalog, odnose na način organizacije nastave u osnovnim i srednjim školama. S tim u vezi, u Srbiji je u uslovima pandemije COVID-19, osim realizacije

¹Realizaciju ovog istraživanja finansiralo je Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije (br. ugovora 451-03-68/2022-14/200018).

²jelenedar95@hotmail.com

³mratkovic09@gmail.com

nastave kroz neposredan rad u školi, predviđena i realizacija nastave na daljinu (Ostvarivanje obrazovno-vaspitanog rada..., 2020; Stručno uputstvo za organizaciju i realizaciju..., 2020; 2021; Stručno uputstvo za organizovanje i ostvarivanje..., 2021).

Realizacija nastave na daljinu, kao i niz epidemioloških mera neophodnih za realizaciju nastave kroz neposredan rad u školi, u cilju suzbijanja i sprečavanja daljeg širenja infekcije, stavile su nastavnike pred nove izazove, posebno kada je u pitanju primena grupnog oblika nastavnog rada. Imajući na umu značaj grupnog oblika nastavnog rada prilikom učenja, uviđa se potreba za istraživanjima u domenu primene grupnog oblika nastavnog rada, s idejom da se sagleda aktuelno stanje u nastavnoj praksi.

Grupni oblik nastavnog rada

Grupni oblik nastavnog rada podrazumeva organizaciju nastave u kojoj učenici grupisani u manje ili veće grupe za učenje, razmenjuju informacije i grade znanja usled međusobne interakcije (Argote et al., 2001; Mattes, 2007). Neretko je grupni oblik nastavnog rada u osnovi savremenih koncepcija učenja poput kooperativne, saradničke, timske, kolaborativne i predstavlja nužan uslov za njihovu primenu (Antić, 2010; Ivić i sar., 2001; Laal & Laal, 2012; Johnson et al., 1991; Vilotijević, 2007).

Značaj grupnog oblika nastavnog rada ogleda se u mogućnosti podsticanja i obezbeđivanja aktivnog učenja (Johnson et al., 1991; Omerović i Džaferagić-Franca, 2012; Stepanović, 2018; Vilotijević, 2000), boljem akademskom uspehu učenika koji su učili u uslovima grupnog oblika nastavnog rada u odnosu na one učenike koji su učili u uslovima individualnog nastavnog rada (Avdiu, 2019; Springer et al., 1999; Su-Fei, 2018), razvoju samostalnosti, odgovornosti, kreativnosti i samopouzdanja (Dean, 2000), podsticanju međusobne socijalizacije i razvoja socijalnih veština učenika (Buysse et al., 2003; Gillies & Ashman, 2003; Hallam et al., 2013; Ivić i sar., 2001; Omerović i Džaferagić-Franca, 2012; Vilotijević, 2007; Westwood, 2007).

Faktori koji mogu uticati na nastavnikov odabir grupnog oblika nastavnog rada mogu se odnositi na: nastavne ciljeve, tehničko-organizacione mogućnosti koje odlikuju određenu nastavnu praksu, odlike učenika, odnosno njihova prethodna znanja, iskustva, očekivanja, odlike nastavnika, odnosno stil rada, sklonosti, sposobnosti i drugo (Dubljanin, 2010; Maksimović i Stančić, 2012; Nikolić i Antonijević, 2021; Pavlović-Breneselović i Pavlovski, 2000).

Organizacija nastave u uslovima pandemije COVID-19

Nastava u našim školama u vreme pandemije COVID-19 organizuje se u formi nastave kroz neposredan rad u školi i u formi nastave na daljinu. Nastava koja se realizuje kroz neposredan rad u školi je uobičajena forma organizacije nastave u našoj

zemlji i podrazumeva primenu raznovrsnih nastavnih metoda i upotrebu didaktičkih resursa kojima bi se obezbedio proces učenja i ostvarili nastavni ciljevi, pri čemu obrazovni akteri dele isti fizički prostor.

S druge strane, nastava na daljinu predstavlja inovativan način organizacije nastave, koji podrazumeva obezbeđivanje procesa učenja, posredovano primenom savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) za učenje kao što su *Moodle, Edmodo, Microsoft Teams, Google Classroom, Google Meet* (Đorđević i sar., 2020; Pravilnik o bližim uslovima za ostvarivanje..., 2020). Tom prilikom obrazovni akteri – učenici i nastavnici ne dele isti fizički prostor (Batez, 2021).

Metodologija istraživanja

Cilj našeg istraživanja bio je da se ispita učestalost grupnog oblika nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19. S tim u vezi, istraživački zadaci podrazumevali su sledeće: ispitati ukupnu zastupljenost grupnog oblika nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19; ispitati razlike u tome koliko je grupni oblik nastavnog rada zastupljen u kontekstu različitih formi nastave tokom pandemije; registrovati faktore koji utiču na odluku nastavnika da li će primeniti grupni oblik nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19. Uzorak istraživanja bio je prigodan i obuhvatio je 101 ispitanika i to 50 nastavnika srednjih i 51 nastavnika osnovnih škola. Primenjena istraživačka tehnika podrazumevala je anketiranje i skaliranje. Podaci su prikupljeni pomoću onlajn upitnika i obrađeni kvantitativnim pristupom koji uključuje merenje učestalosti odgovora nastavnika u vezi sa primenom grupnog oblika nastavnog rada u toku pandemije COVID-19, kao i kvalitativnim pristupom koji se odnosi na mapiranje ključnih pojmova prilikom analize odgovora nastavnika u vezi sa faktorima koji utiču na odabir grupnog oblika nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19, te registrovanje njihove učestalosti.

Rezultati istraživanja

Ukupna zastupljenost grupnog oblika nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19

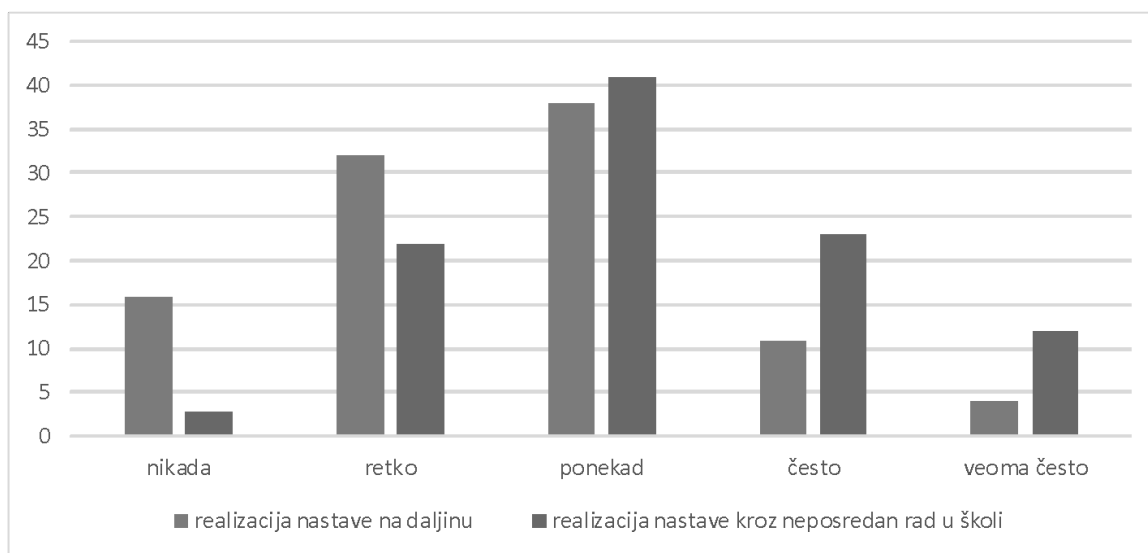
Ispitujući učestalost primene grupnog oblika nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19, nastojali smo da saznamo da li nastavnici primenjuju grupni oblik nastavnog rada u manjoj, istoj ili većoj meri u odnosu na period pre pandemije. Rezultati našeg istraživanja ukazuju na to da, u odnosu na učestalost primene grupnog oblika nastavnog rada pre pandemije COVID-19, najveći broj nastavnika (61) u uslovima pandemije primenjuje grupni oblik nastavnog rada u manjoj, izvestan broj nastavnika (23) primenjuje u istoj, dok najmanji broj nastavnika (17) primenjuje u većoj meri. Stoga, zapažaju se određene promene učestalosti primene grupnog oblika nastavnog rada tokom pandemije COVID-19, u radu 78 nastavnika, pri čemu se

navedene promene kod većine nastavnika odnose upravo na smanjenje učestalosti primene grupnog oblika nastavnog rada.

Odgovori nastavnika na pitanje koliko često primenjuju grupni oblik nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19, raspodeljeni su po kategorijama na sledeći način: nikada=6, retko=33, ponekad=46, često=11, veoma često=5. Navedeni nalazi ukazuju na to da grupni oblik nastavnog rada nije dominantan oblik nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19, što nameće potrebu holističkog pristupa istraživanju uslova koji utiču na ovakvo stanje u nastavnoj praksi, te dubljim razumevanjem eventualnih poteškoća u vezi sa primenom grupnog oblika nastavnog rada tokom pandemije COVID-19.

Zastupljenost grupnog oblika nastavnog rada u kontekstu različitih formi nastave tokom pandemije COVID-19

Budući da je u uslovima pandemije COVID-19 nastava realizovana na daljinu i kroz neposredan rad u školi, nastojali smo da ispitamo učestalost primene grupnog oblika nastavnog rada posmatrajući prethodno pomenute načine realizacije nastave kao nezavisne kontekste. To nam je omogućilo međusobno poređenje učestalosti primene grupnog oblika nastavnog rada u uslovima navedenih konteksta. Rezultati istraživanja ukazuju na to da je grupni oblik nastavnog rada tokom pandemije COVID-19, zastupljeniji u uslovima realizacije nastave kroz neposredan rad u školi u odnosu na realizaciju nastave na daljinu (Grafikon 1).

Grafikon 1. Učestalost primene grupnog oblika nastavnog rada prilikom realizacije nastave na daljinu i nastave kroz neposredan rad u školi

Naime, najveći broj nastavnika (64) izjašnjava se da u uslovima realizacije nastave kroz neposredan rad u školi, grupni oblik nastavnog rada primenjuje ponekad (41) i često (23). S druge strane, kada je u pitanju kontekst realizacije nastave na daljinu, najveći broj nastavnika (70) navodi da grupni oblik nastavnog rada primenjuje ponekad (38) i retko (32). Na osnovu navedenog, uviđa se da realizacija nastave na daljinu nije u velikoj meri prepoznata od strane nastavnika kao povoljan kontekst za primenu grupnog oblika nastavnog rada, što ukazuje na potrebu za ispitivanjem faktora koji su na to uticali.

Faktori koji utiču na odluku nastavnika o primeni grupnog oblika nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19

Faktori koji utiču na odluku nastavnika da li će primeniti grupni oblik nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19 odnose se na: motivisanost učenika za učenje u grupi u uslovima pandemije (53); rasipanje učenika tokom pandemije – zaraženost virusom, izolacija potencijalno zaraženih učenika (49); dostupnost digitalnih resursa neophodnih za grupni oblik nastavnog rada – posedovanje računara, dostupnost interneta, tehnička ispravnost digitalnih resursa i slično (48); raspoloživo vreme za primenu grupnog oblika nastavnog rada (32); raspoloživo vreme za planiranje grupnog oblika nastavnog rada (23). Takođe, zapaženo je da nastavnici u najmanjoj meri navode kompetencije obrazovnih aktera, kako učenika (17), tako i nastavnika (6) kao faktore od kojih zavisi da li će primeniti grupni oblik nastavnog rada. Na osnovu toga se otvara pitanje potencijalne zanemarenosti mogućnosti i potreba učenika prilikom učenja u uslovima pandemije COVID-19. S druge strane, zanemarenost nastavničkih kompetencija kao faktora koji utiče na odabir grupnog oblika nastavnog rada, trebalo bi detaljnije istražiti u pravcu ispitivanja nastavničke samorefleksije, kvaliteta njihovog stručnog usavršavanja, njihovih potreba i mogućnosti.

Zaključak i implikacije

Zaključuje se da je u uslovima pandemije COVID-19, učestalost primene grupnog oblika nastavnog rada manja u odnosu na učestalost primene grupnog oblika nastavnog rada pre pandemije, naročito u uslovima realizacije nastave na daljinu. Stoga, uviđamo potrebu da se nastavnicima pruži dodatna podrška u radu koja bi podrazumevala mogućnost stručnog usavršavanja za realizaciju grupnog oblika nastavnog rada u kontekstu nastave na daljinu. S druge strane, podaci o većoj učestalosti primene grupnog oblika nastavnog rada u uslovima nastave realizovane kroz neposredan rad u školi u odnosu na učestalost primene grupnog oblika nastavnog rada prilikom realizacije nastave na daljinu, navode na razmišljanje o tome u kojoj meri nastavnici vode računa o prostornoj distanci kao preporučenoj epidemiološkoj meri.

Takođe, ispitivanjem faktora koji utiču na odabir grupnog oblika nastavnog rada, otvara se pitanje o tome koji su poželjni i neophodni uslovi za primenu navedenog oblika nastavnog rada u uslovima pandemije COVID-19, što je neophodno detaljnije istražiti u budućim istraživanjima.

Na samom kraju rada navodimo ograničenje našeg istraživanja, koje se odnosi na karakteristike odabranog uzorka (prigodan uzorak i relativno mali broj ispitanika), koje moramo imati u vidu prilikom generalizacije dobijenih podataka.

Literatura

- Antić, S. (2010). *Kooperativno učenje: modeli, potencijali, ograničenja*. Beograd: Institut za psihologiju Filozofskog fakulteta.
- Argote, L., Gruenfeld, D. H., & Naquin, C. (2001). Group learning in organizations. In M. E. Turner (Ed.), *Groups at work: Advances in theory and research* (pp. 369-411). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Avdiu, E. (2019). Effect of Group Learning with Primary Education Students. *Educational Process: International Journal*, 8(4), 233-247.
- Batez, M. (2021). Informaciono komunikacione veštine studenata tokom pandemije COVID 19. U Z. Milić (ur.), *Kvalitet života u pandemijskim uslovima* (str. 55-67). Subotica: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i trenera.
- Buyse, V., Goldman, B. D., & Skinner, M. L. (2003). Friendship formation in inclusive classrooms: What is the teacher role? *Early Childhood Research Quarterly*, 18(4), 485-501.
- Dean, J. (2000). *Improving children's learning: Effective teaching in the primary school*. London: Taylor & Francis.
- Dubljanin, S. (2010). Pitanje izbora nastavnih metoda. *Pedagogija*. 65(4), 713-716.
- Đorđević, D. D., Pavlović, Z. M. i Vesić-Pavlović, T. S. (2020). Mišljenja studenata o onlajn nastavi engleskog jezika - mogućnosti i ograničenja. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, 50(4), 117-140.
- Gillies, R. M., & Ashman, A. F. (2003). An historical review of the use of groups to promote socialization and learning. In R. M. Gillies, & A. F. Ashman, (Eds.), *Cooperative learning: the social and intellectual outcomes of learning in groups*, (pp. 1-18). London and New York: Routledge Falmer Taylor & Francis Group.
- Hallam, S., Ireson, J., & Davies, J. (2013). *Effective Pupil Grouping in the Primary School: A Practical Guide*. New York: Routledge.
- Ivić, I., Pešikan, A., Janković, S. i Kijevčanin, S. (2001). *Aktivno učenje: priručnik za primenu metoda aktivnog učenja/nastave*. Beograd: Institut za psihologiju.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T., & Holubec, E. J. (1991). *Cooperation in the classroom*. Alexandria, VA: ASCD.
- Laal, M., & Laal, M. (2012). Collaborative learning: what is it?. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 31, 491 – 495.
- Maksimović, A. i Stančić, M. (2012). Nastavne metode iz perspektive nastavnika. *Metodički obzori*, 7(14), 69-82.

- Mattes, W. (2007). *Nastavne metode: 75 kompaktnih pregleda za nastavnike i učenike*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Nikolić, N. i Antonijević, R. (2021). Formativno ocenjivanje i online nastava. U I. Jeremić, N. Nikolić, i N. Koruga (ur.), *Vaspitanje i obrazovanje u digitalnom okruženju – Zbornik radova sa nacionalnog naučnog skupa Susreti pedagoga*, (str. 109-113). Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Pedagoško društvo Srbije.
- Omerović, M. i Džaferagić-Franca, A. (2012). Aktivno učenje u osnovnoj školi. *Metodički obzori*, 7(14), 167-181.
- Ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada učenjem na daljinu za učenike osnovnih i srednjih škola* (2020). Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja republike Srbije. Preuzeto sa <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/03/Nastava-na-daljinu-uvanrednom-stanju.pdf>.
- Pavlović-Breneselović, D. i Pavlovski, T. (2000). *Interaktivna obuka*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Pravilnik o bližim uslovima za ostvarivanje i način osiguranja kvaliteta i vrednovanje nastave na daljinu u osnovnoj školi* (2020). Službeni glasnik Republike Srbije – Prosvetni glasnik, br. 109, 2020.
- Roeders, P. (2003). *Interaktivna nastava: dinamika efikasnog učenja i nastave*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta.
- Springer, L., Stanne, M. E., & Donovan, S. S. (1999). Effects of small-group learning on undergraduates in science, mathematics, engineering, and technology: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 69(1), 21- 51.
- Stepanović, S. (2018). Zastupljenost različitih oblika rada u inkluzivnoj nastavi koju pohađaju učenici sa senzornim smetnjama. *Nastava i vaspitanje*, 67(3), 541-553.
- Stručno uputstvo za organizaciju i realizaciju obrazovno-vaspitnog rada u osnovnoj školi u školskoj 2020/2021. godini* (2020). Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije. Preuzeto sa <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/08/strucno-uputstvo.pdf>.
- Stručno uputstvo za organizaciju i realizaciju obrazovno-vaspitnog rada u osnovnoj školi u školskoj 2021/2022. godini* (2021). Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije Preuzeto sa <https://www.scribd.com/document/522714232/strucno-uputstvo-za-organizaciju-i-realizaciju-obrazovno-vaspitnog-rada-u-os-2021-22>
- Stručno uputstvo za organizovanje i ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada u srednjoj školi u školskoj 2020/2021. godini* (2021). Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije. Preuzeto sa <https://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2021/08/Strucno-uputstvo-za-organizaciju-rada-srednjih-skola-2021-2022.pdf>
- Su-Fei, L. (2018). The Effect of Group Work on English Vocabulary Learning. *Journal of Education and Learning*, 7(4),163-178.
- Vilotijević, N. (2007). Saradnicka (kooperativna) nastava. *Obrazovna tehnologija*, 3, 36-59.
- Vilotijević, M. (2000). *Didaktika 3*. Beograd: Učiteljski fakultet.
- Westwood, P. (2007). *Commonsense Methods for Children with Special Educational Needs (5th Edition)*. London: Routledge.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

616.98:587.834]: 37.091(082)(0.034.2)
37.091:004(082)(0.034.2)
37.018.43.004(082)(0.034.2)
371.68/.69(082)(0.034.2)
37.091.3(082)(0.034.2)

НАЦИОНАЛНИ НАУЧНИ СКУП СУСРЕТИ ПЕДАГОГА (2022 ; БЕОГРАД)
Образовање у време кризе и како даље [Електронски извор] : зборник радова / Nacionalni naučni skup Susreti pedagoga, 7. мај 2022, Београд ; уредници Živka Krnjaja, Mirjana Senić Ružić, Zorica Milošević. – Београд : Филозофски факултет Универзитета, Институт за педагогiju и андрагогiju : Педагошко друштво Србије, 2022 (Београд : Институт за педагогiju и андрагогiju). – 1 USB флеш меморија ; 8 x 12 x 1 cm

Sistemska zahtevi: Nisu navedeni. – Nasl. sa naslovnog ekrana. – Tiraž 100. – Napomene i bibliografske reference uz radove. – Bibliografija uz svaki rad.

ISBN 978-86-80712-45-1 (IZPIA)

- а) Пандемија – Образовање – Зборници
- б) Информациона технологија – Образовање – Зборници
- в) Настава – Методе – Зборници
- г) Електронско учење – Зборници
- д) Учење на даљину – Зборници
- ђ) Наставна средства – Зборници

COBISS.SR-ID 62675209